

Две концептуални метафори на западната цивилизация, създадени от растения, камък и старо желязо.

ако поетите бяха градинари

Сред тревите
и храстите на
Little Sparta са
скрити каменни
плочи, колони и
обелиски, върху
които са гравирани
философски и
поетични фрагменти

Като поет и философ Финли знае каква е силата на езика и на изкуството за мирогледа на хората и дори за подтикването им към действие. В градината той съчетава "сбитостта на бетоновата поезия и елегантната простота на класическия надпис". Гравира създадени от него или взети назаем фрази върху различни обекти, а по този начин и върху света. Максими на френски мислители, древни римски сентенции, цитати на Овидий и Русо украсяват пътеките, горските просеки и откритите поляни. На всеки завой в Малката Спарта пейки, камъни, обелиски, декоративни съдове, мостове, основи на колони изненадват посетителя с издълбаните върху тях думи. Съчетанието между словото, предметите и ландшафта създава атмосфера, стимулираща съзнанието да премине "отвъд погледа и докосването". Затова и наричат Финли идеалния градинар, успял да превърне градината в сетивна поема.

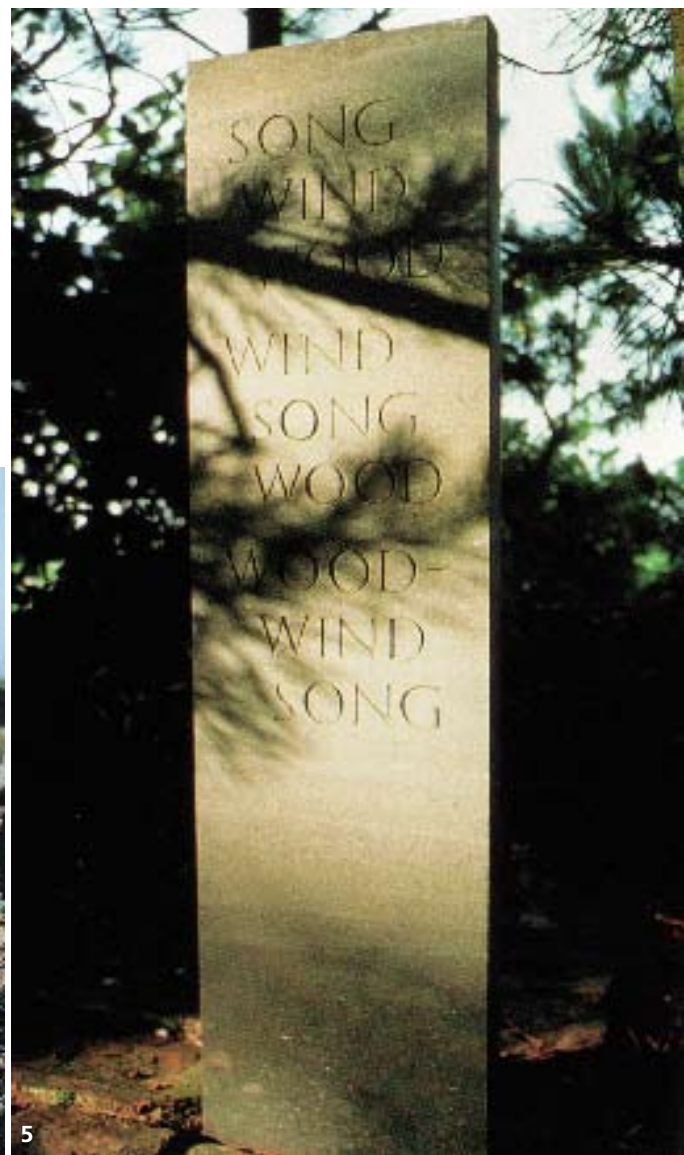
В създаването на Малката Спарта са участвали много майстори каменари, скулптори, керамисти, фотографи, хуманитаристи и естественици. Основно тя следва класическите традиции в изграждането на ►

Little Sparta, Шотландия

Малката Спарта е едновременно градина и произведение на изкуството. Създадена е от шотландския "поет на бетона" Иън Хамилтън Финли и съпругата му в изоставена ферма близо до Единбург. От 1966 г. насам те правят своя ландшафтен шедевър от растения, храмове, павилиони, статуи, пещери, колони, крайъгълни камъни и плочи, по много от които са изписани класически философски и поетически текстове. Идеята постепенно се

разширява и развива. Оформя се серия от пространства, включваща седем различни тематични градини и сектор, наречен Английски парк. Хармония от култивирано и диво, градината е артистичен микс на текст, скулптура и естествени елементи. За да призове суровата мощ на природата и едновременно с това да реабилитира значимостта на изкуството в ежедневието на шеметния модерен свят, Малката Спарта е изобилно наситена и с образите на античните богове.

зеленото пространство

градината като място за оттегляне от комерсиалността, провокиращо поетичната и философската нагласа на мисълта, съзерцателността и търсенето на стабилни морални устои.

Prospect Cottage, Дънджънес, Англия
Градината на режисьора Дерек Джърман в Дънджънес на английския южен бряг е един от най-добрите примери за използване на останки, изхвърлени от морето на брега. Дерек е привлечен от мястото заради изолирания му характер:

градината е направена около малка дървена рибарска къща на каменния плаж в близост до електроцентрала. В частта си пред къщата е по-геометрична, а в частта си зад нея - по-експериментална. Никъде няма огради, стени и презгради, слива се с каменистия плаж. Джърман използва избеляло дърво, камъчета, фрагменти от ръждясали метални предмети, от които създава спирали и модернистични скулптури. Събира стари рибарски принадлежности, счупени градинарски инструменти, изхвърлени от морето

1, 2, 4
Модернистични скулптури от каменни парчета и ръждясало желязо в Prospect Cottage 3, 5 Little Sparta - съчетанието между словото, предметите и ландшафта създава атмосфера, стимулираща съзнанието да премине "отвъд погледа и докосването"

дървета и желяза. Джърман казва, че е инвестирал в своите произведения цялата сила на Авбъри, че е прочел всички мистични книги за кръгове и е направил своите според тях. И в неземния и красив ландшафт на Дънджънес големите кръгли легла и скулптурите от изправени камъни, наречени още драконови зъби, са придобили магически качества. Джърман е бил неопитен

градинар, което, комбинирано с неблагоприятните условия в Дънджънес, е давало малка надежда да се получи градина. Но с помощта на приятели и използвайки местни растения, той успява. Очарованието на градината се засилва от ярките макове, невени, ириси в съседство с не толкова изненадващите и по-неутралните сантолина и морско зеле.

На градината са правени много имитации, но този градински стил е успешен само в случаите, когато предметите имат някакво местно или лично значение. Дерек Джърман е използвал Prospect Cottage за снимането на филма си The Last of England, an allegory on the social and sexual inequalities in England under Thatcherism.

зеленото пространство

Скулптурата в градината може да бъде много повече от сладникави ангелчета или добри джуджета. Добре ситуирана и изкусно подбрана, тя придава магичност и възновяващо арт звучене.

изкушението скулптура

Предмети или парчета от естествени материали, творба на професионален скулптор, създадена за конкретното място, собствена композиция от някое паднало дърво или изхвърлена от морето находка променят коренно атмосферата в градината. Дори парче камък с гравирани върху него дума или ред поезия превръщат сенчестия ъгъл в богато на значения и асоциации място. Не бива обаче да прекаляваме, за да не направим нещо като скулптурен парк или галерия на открито. И да не се загуби в изобилието въздействието на отделните произведения.

Тук или тук?
Въодушевлението от изкуството и скулптурата в градината се поражда, докато се разхождаме из нея. Затова ситуирането е изключително важно. Така разходката се превръща в пътешествие сред красиви и радостни открития. Обикновената група дървета става магически фон, ако пред нея са разположени каменна фигура или загадъчен обелиск, полускрити от листата и сенките. Скулптурата се съчетава много добре с водата. Отражението винаги е ефектно удвояване, което създава усещането и за леко движение, и за омайна променливост

на цялата композиция. Дори и в малките, пестеливи откъм изразни средства градини, се експериментира с възможностите на осветлението: ленти от син неон или проекции на образи върху бели стени. Тъй като все пак природата е най-великият художник, хубаво е да има места, където лишената ѝ от всякаква суета артистичност може да бъде спокойно съзерцавана. Джеймс Търъл поставя малки леки постройки без покрив в ландшафта, за да бъдат наблюдавани безпрепятствено променящото се небе и светлина, или оставя празно мястото за едната стена, или засажда само с трева парче земя, за да рисуват по него сезоните.

Търси се скулптор!

Един от вариантите да имаме изкуство в градината е да си купим нещо готово, което ни е харесало. Бихме могли да се доверим на утвърдено име или на собствения си усет, който ни води към интересни находки из малките галерии или на изложби на студенти и млади творци. Бихме могли и да ангажираме скулптор - срещата на чувствителността на собственика и на твореца и различното преживяване на спецификата на мястото обикновено поражда интересна динамика. Важно е художникът да има рефлекс за конкретния ландшафт и да използва форми и материали, кореспондиращи с него, за да може творението му да принадлежи на мястото, а не да изглежда изкуствено привнесено отвън. Съответно, ако живеете в периферията на каменна кариера, скулптурата ще бъде една, ако пък градината ви е наскре забързания град - съвсем друга. Дори само с камъни и патиниран метал, намерени в околността, се правят невероятни трансформации в зеленото пространство. Съборено от буря дърво също дава живот на нова скулптура.

От старата лопата

Някои случайно намерени предмети са достатъчно интересни сами по себе си. Архитектурни фрагменти, дънери и клони с необичайна форма, част от ръждясала машинария, поставени на точното място, придобиват скулптурна стойност. Това е първата стъпка, ако искате вие самите да сте творците. Ако формите са атрактивни и ги ситуирате правилно, играта на светлината и сянката ще свърши останалото. Трябва просто да се опитва и експериментира. Бутилки, вази, камъни, части от велосипед, стари градинарски инструменти, нанизани на корда стъклъца или

1

1 и 2 Повторението на един предмет може да придобие неочаквана артистична стойност: например пет празни съда подредени пред стена или жив плет или пък линия от блестящи галванизирани подпори, хвърлящи сянка върху поляната

3 Няколко сребристи спирали (в Англия се продават като подпори за домати), поставени една до друга, се превръщат в модернистична скулптура

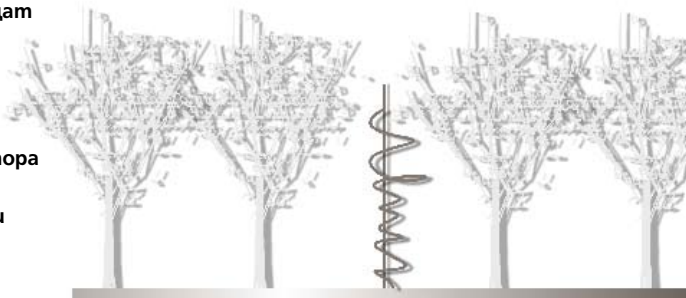
4 Спирала от ръждясал метал, увита около подпора - ефектът на старите ненужни неща, когато са докоснати от фантазията

2

3

4

метални пластини... вариантите и възможностите са безброй.

Чай върху стиха

Изкуството в градината може не само да краси, но да бъде и функционално. Обикновените чисто практични предмети крият също много изненади. Пейка, направена от скулптор, или маса, плотът на която е гравирани с думи или образи каменно парче. Дори традиционните градински постройки като беседките биха могли да се интерпретират артистично. Слънчевите часовници, хранилките за птици, декоративните мостчета, направени с въображение и артистизъм, са всъщност стопроцентови градински скулптури.

